

Jumalateenistus Nõos P, 21.04.24 kell 11.00, *Jubilate*

Lektsioonid: Hb 11:2,13–19; Jh 14:1–7

Pihikõne: 1Jh 1:9

Jutlus: 5Ms 30:19–20

Laulud: 400 (1–3); 471 (1–2, 3); 458 (1–3); 389 (1–2)

Ma kutsun täna tunnistajaiks teie vastu taeva ja maa: ma olen pannud su ette elu ja surma, õnnistuse ja needuse. Vali nüüd elu, et sina ja su sugu võiksite elada, armastades Issandat, oma Jumalat, kuulates tema häält ja hoidudes tema poole! Sest see on su elu ja su päevade pikkus, et sa võiksid elada maal, mille Issand on vandega tõotanud anda su vanemaile, Aabrahamile, Iisakile ja Jaakobile.”

Tänane kirjakoht kujutab endast lõiku Moosese lahkumiskõnest Iisraeli rahvale.

Egiptuse vangipõlvest pääsemisest on möödunud 40 aastat ning pärast pikka kõrberännakut on jõutud Töötatud Maa äärde, Jordani jõe idakaldale. Mooses teab, et tema elupäevad ja tema ülesanne on lõpule jõudmas ning ta võtab kokku 40 aastat kestnud vaevarikka teekonna. Samas on see teekond siiski olnud õnnistusrohke, sest Jumal pole oma rahvast, vaatamata kõigele, maha jätnud. Mooses teab ka, et tema ise Töötatud Maale ei pääse ja annab rahvale seetõttu viimased juhtnöörid eelseisvaks eluks Töötatud Maal.

Selleks, et mõista meie kirjakohtas leiduvaid väljendeid ja mõtteid, viitan korra 5Ms 4. peatükile, mille salmides 25–26 Mooses ütleb rahva tulevase elu kohta Töötatud Maal: „Kui sulle sünnib lapsi ja lapselapsi ja te ise saate maal vanaks, ja kui te siis toimite kõlvalt ja valmistate mingisuguse asja nikerdatud kuju ja teete, mis on paha Issanda, su Jumala silmis, ja vihastate teda, siis ma kutsun täna teie vastu tunnistajaiks taeva ja maa, et te tõesti varsti hävite sellelt maalt, mida te lähete pärima üle Jordani. Te ei ela seal kaua, vaid teid hävitatakse tõesti!“

Ka meie kirjakohtas kutsub Mooses tunnistajaiks taeva ja maa. Jeesus ütleb küll Mt 5:34, et inimene ei tohi taeva ja maa juures vanduda, sest taevas on Jumala troon ja maa on tema jalgealune järg. Kuid Jumala sõber Mooses seda siiski teeb ja seda tunnistust tuleb siin väga tõsiselt võtta. Mida siis Mooses rahvale taeva ja maa juures tunnistades ütleb?

Ta ütleb: „...ma olen pannud su ette elu ja surma, õnnistuse ja needuse. Vali nüüd elu, et sina ja su sugu võiksite elada...“ Mida on siin mõeldud elu ehk õnnistuse ja mida surma ehk needuse all?

Seda saame teada 5Ms 28. peatükist. Sealsed kirjeldused sõnakuulelikkuse õnnistusest ja sõnakuulmatuse needusest on üsna pikad, kuid ma püüan need kuidagi kokku võtta.

Kõigepealt õnnistus, mis ootab rahvast, kui ta Issandast ei tagane.

Juhul, kui rahvas võtab kuulda Issanda, oma Jumala häält ja peab hoolsasti kõiki tema käske, siis on rahvas õnnistatud linnas ja väljal. Tal on palju järeltulijaid, tal on maavilja ja karjakasvu, tal on Jumala õnnistus tema teekäimistel. Siis põgenevad rahva eest ta vaenlased ja maailma rahvad kardavad Issanda valitud rahvast. Teised maailma rahvad tulevad Jumala rahvalt laenu paluma, kuid Jumala rahvas ise ei pruugi üldse laenata. Jumala rahvas on teiste rahvaste hulgas esirinnas – tema tee kulgeb ülespoole.

Kas pole eeltoodu midagi, mida ihkab oma elus iga inimene, iga rahvas ja iga riik? Küsimus on ainult, kuidas iga inimene, rahvas ja riik seda saavutada püüab.

Mulle jäi mõned päevad tagasi televiisorist kõrvu meie vabariigi presidendi Alar Karise vastus näitleja Andrus Vaarikule (see oli Eesti Televisiooni sarja „Eesti (täielik ja kontrollitud) ajalugu“ viimase, 8. osa lõpus). Andrus Vaarik küsis: „Mida igaüks meist peaks tegema, et Eesti jääks kestma?“ Ja president vastas: „Peab olema usku oma riiki, usku oma keelde ja usku iseendasse.“

Mõtlesin: „Kõik see on õige. Aga kuhu jääb siis usk Jumalasse?“ Sest kui mõelda tänase jutluse kontekstile, siis Iisraeli rahvast poleks meie presidendi vastus aidanud: ta oleks ilma jäänud oma Jumala õnnistusest. Kui Mooses oleks öelnud rahvale „Uskuge oma riiki, keelde ja iseendasse,“ siis poleks Iisraeli rahvas pärinud Töötatud Maad, püsinud läbi sajandite, jäänud kestma ja saanud ka praegu elada oma riigis.

Mõni võib öelda, et ka eesti rahvas ja keel on ju püsima jäänud. Ent mõelgem natuke arvude peale. Esimesed rahvakoolid Eesti alal tekkisid 17. sajandi lõpupoole ja sellest alates võib arvestada eesti kirjakeele arengut. Meie rahva ärkamisaeg oli laias laastus I üldlaulupidu, mis toimus 155 aastat tagasi. Ja meie iseseisev riik on eksisteerinud vaid veidi üle 100 aasta, sellest pool okupeerituna. Kõik see kokku teeb vähem kui 350 aastat.

Ühendatud Iisraeli kuningriik kestis umbes 117 aastat. Siis jagunes see põhja- ja lõunariigiks ning kahest riigist viimane, lõunariik langes umbes 344 aasta pärast, 586 eKr. Kõik kokku umbes 461 aastat. Pärast seda jäi Iisraeli rahvas maailmas laialipillutatuks paljudeks sajanditeks, kuni 1948. aastani, mil rajati Iisraeli riik, mis on seega alles 76 aastat vana.

Iisraeli selline ajalugu sai teoks vaid seetõttu, et rahvas koos oma mõnede oma juhtidega taipas järgida Moosese nõuannet: ärge jätke maha oma isade Jumalat. Ja siiski, nagu teame Vanast Testamendist, taganes rahvas ebajumalakummardamise tõttu oma Jumalast ning pillutati laiali.

Usun, et ka eesti keele, rahva ja riigi sünd on võimalikuks saanud ainult tänu meie esivanemate usule Jumalasse. Küllap on kõigil aegadel olnud Eestis usklikke inimesi, kes on halbadel aegadel Jumala poole palvetanud ja headel aegadel Jumalat tänanud. Ja Jumal on kinkinud eesti rahvale keele, iseseisvuse ja riigi. Ent kui kauaks seda jätkub, kui me ei jää Jumala rahvaks, kristlikuks rahvaks?

Kui mõni nüüd küsib, miks võrdlen Eestit Iisraeli rahvaga ja mitte teiste rahvastega, kes on püsinud juba üle tuhande aasta, siis võime vaadata, kuhu nad on jõudnud. Kui hästi on nendes maades lugu jumalakartusega ja millised on nende lootused tulevikule? Sellele võib igaüks ise vastata.

Olen eelnevalt kokku võtnud 5Ms 28. peatükis toodud õnnistused, mis saavad rahvale osaks siis, kui ta jääb Issandale sõnakuulelikuks. Nüüd püüan kokku võtta selle, mida Mooses 5Ms 28. peatükis kirjeldab needustena juhul, kui rahvas on oma Jumala vastu sõnakuulmatu. Needuste lõik on pea neli korda pikem kui õnnistuste lõik ja seal on kirjas üsna jubedad asjad. Nimetan ainult mõned.

Tulevad haigused, looduskatastroofid, rahvas kannatab vaenlaste käes. 5Ms 28:28 on ka öeldud: „Issand lööb sind hullumeelsusega, sõgedusega ja meeltesegadusega.“ Rahvas harib maad, kuid see ei kanna vilja. Rahvas saab järeltulijaid, kuid need viiakse vangi. Rahva hulgas elavad võõrad saavad võimu, kuid rahvas ise alandub. Ja 5Ms 28:66j on öeldud: „Su elu ripub nagu juuksekarva küljes, sa värised ööd ja päevad ega ole kindel oma elu pärast. Sa ütled hommikul: „Oleks juba õhtu!“ Aga õhtul sa ütled: „Oleks juba hommik!“ kartuse pärast, mis täidab su südant, ja vaate pärast, mida su silmad näevad.“

Teame hästi, et selliseid needusi on pidanud oma ajaloo vältel läbi elama nii Iisraeli rahvas kui teised rahvad, kes on Iisraeli Jumalat tundma õppinud Jeesuse Kristuse läbi. Selliseid needusi on oma ajaloo vältel läbi elanud ka eesti rahvas. Neil rahvastel ja ka meil on alati midagi valesti läinud. Ja seepärast on Moosese sõnad meie kirjakohas igal ajal, ka täna, aktuaalsed kõigile rahvastele, kes on kord Jumalat tundma õppinud. Mooses ütleb meie kirjakohas: „Vali nüüd elu, et sina ja su sugu võiksite elada, armastades Issandat, oma Jumalat, kuulates tema häält ja hoidudes tema poole!“ Kui rahvas suudab valida elu, siis tulevad õnnistused. Kui mitte, siis tulevad needused.

Ja siiski on püsima jäänud nii Iisraeli rahvas kui ka eesti rahvas. Ja paljud teised rahvad, kes pole suutnud armastada Issandat, kuulates tema häält ja hoidudes tema poole. Kuidas on see võimalik olnud?

Jumala halastus on olnud lihtsalt nii suur!

Js 7:14j on öeldud: „Sellepärast annab Issand ise teile tunnustähe: ennäe, neitsi jääb lapseootele ja toob poja ilmale ning paneb temale nimeks Immaanuel. Ta sööb võid ja mett, kuni ta mõistab põlata halba ja valida head.“ Seda kirjakohta on kristlased harjunud tõlgendama ettekuulutuseks Jeesus Kristuse sünnist neitsi Maarjast. (Ärgu ajagu meid siin segadusse väljend „võid ja mett sööma“. See ei tähenda Js 7 kontekstis mitte külluseaegu, vaid puuduseaegu, mil midagi muud süüa pole ja Issand oma halastusest siiski kingib ellujääjaile võid ja mett. Umbes nagu Iisraeli rahvas sai kõrberännakul süüa mannat ja vutte.)

Kuid oluline on selles prohvet Jesaja kirjakohas hoopis muu. Nimelt see, et neitsist sündinud Immaanuel, keda kristlased peavad ettekuulutuseks Jeesusest Kristusest, mõistab pärast

puuduseaegu põlata halba ja valida head.

Teame evangeeliumidest, et see tõesti nii oli: Jumala Poeg elas püha elu, võitis ära kuradi ja patuse maailma kiusatused ning alistas lõpuks ka surma. Ta teadis, kuidas põlata halba ja valida head. Ning ta jättis selle teadmise ka oma jüngerile. Jh 14:1 ütleb Jeesus: „Teie süda ärgu ehmu! Uskuge Jumalasse ja uskuge minusse!“ Ja veel Jh 3:36: „Kes usub Pojasse, sellel on igavene elu, aga kes ei kuula Poja sõna, see ei näe elu, vaid tema peale jääb Jumala viha.“

Iisraeli rahva ja temast välja kasvanud kristlike rahvaste, sh eesti rahva ainus lootus on Jeesus Kristus, see Immaanuel, kes „mõistab põlata halba ja valida head“. Sest meie ise patuste inimestena seda viimselt ei suuda.

Tänase pühapäeva vanakiriklik nimi on *Jubilate*, mis tuleb psalmist 66 algussõnadega *Jubilate Deo omnis terra* ladina keeles ja „Hõisake Jumalale, kõik ilmamaa!“ eesti keeles. Miks me peaksime hõiskama? Sest Jumal pole meid Jeesuses Kristuses siiski maha jätnud! Temas ja ainult Temas võime me pärida õnnistuse, millest meie tänases jutlusealuses kirjakoahas kõneleb Jumala sõber Mooses!

Aamen.